

У случају да између ординатних праваца двеју суседних детаљних тачака не пада ни једна мала тачка (н. пр. када би мала тачка T_2 пала даље од детаљне тачке 2), па хоћемо да рачунамо координате за детаљну тачку 2 настављајући то рачунање непосредно на срачунату детаљну тачку 1, онда се у рубрици 6 у колони са предзнаком минус уписује збир апсолутних вредности измерених ордината d_{p1} и d_{p2} .

Вредности у колони са предзнаком плус треба сабрати, такођер и вредности у колони са предзнаком минус (у рубрици 6) и збирови имају да буду исти што нам даје контролу да смо се вратили у рачунању на линију снимања са помоћних праваца рачунања.

Збир апсцисних разлика у 5. рубрици мора да је једнак завршном мерењу линије, односно ако је услед прелома на линији за снимање било потребно редуковање на хоризонат, онда збир мора да је једнак редукованој дужини те линије.

После тога срачунамо вредности „о“ и „а“ у рубрици 4, дужину D и грешку Δ у рубрици 3 и извршимо изравнање те линије.

За умношке $o.da$, $a.dp$ и $a.da$, $o.dp$ предвиђено је место унутар црткастих линија у рубрици 7 и 8. Предзнаци тих умножака одређују се према правцу рачунања односно према квадранту. Да би се могло контролисати јесу ли добро одређени предзнаци код наведених умножака, у тригоном. обрасцу бр. 22с, додате су две табеле, једна за случај да мерене ординате, збирови или разлике истих леже десно од помоћног правца рачунања, а друга за случај да ове ординате, збирови или разлике истих леже лево од помоћног правца рачунања.

У овом се обрасцу могу такођер рачунати само мале тачке или само детаљне тачке.

Инж. Миодраг Ј. Хаџи Видојковић

ЗАКОНОДАВСТВО О ЕКСПРОПРИЈАЦИЈИ

Поглед на све законе по овоме питању

10. Дискусија

Наставак

У прошлим чланцима изнео сам, углавном, све оне детаље који улазе у обзир, односно све оне прописе који тангирају решења свих експропријационих питања.

Ако се пажљиво она упореде тада ће се лако моћи, и брзо, дати потребни закључци, односно критичко посматрање, а из истога онај смисао који би требао да провејава кроз јединствени Закон за целокупну државну територију.

Ипак, пре те дискусије, да напоменем да је питање откупа, било при слободној или при принудној куповини, један врло деликатан посао. Ово нарочито када код грађана нема довољно

разумевања за законску процедуру. Овај посао задире често у виталне имовинске односе. Нарочито он је врло компликован када је подкрепљен многим допуштеним спекулацијама. Често овај поступак вређа слободно намеравано располагање у погледу добровољне поделе на наследнике са жељом, да се традиција дома у погледу вековног искоришћавања тла не затре.

Дакле, ови откупи ретко, а боље рећи, скоро никада не примају се код грађана са оним еланом, који је потребан државној администрацији у циљу спровођења њених намера, које често, када су у питању јавне грађевине (путеви, итд.), делимично служе баш и тим лицима на чијим је добрима такав трајан објекат подигнут.

При оваквој ситуацији менталитет заинтересованог живља врло се тешко спроводе ови послови. Према томе, они државни органи, којима се ови послови доделе, у овим приликама имају изузетан, деликатан и пун одговорности посао. Јер, мора да се брину да дотични власник заиста дође до свог оправданог права, а с друге, пак, стране, да њихове, или њихових пуномоћника вештака, итд. — њима уопште наклоњеним лицима — претеране захтеве или устрањено и пристрасно мишљење доведу у границе правичности, као и — уједно — да пазе да се законске одредбе у свему испуне. Од њихове умешности, одмерености, озбиљности зависи цео рад, који је од пресудног значаја, не само за целу експропријацију, већ и за углед државног ауторитета.

Према томе, један од важних фактора за извршење овога закона је баш тај избор особља, које мора да има све потребне квалификације, а нарочито израђени манир при поступку са лицима и разног узгоја и разноликог материјалног стања.

Други, врло важан фактор, при решавању ових предмета, јесте довољно обезбеђени кредит, односно унапред осигуран: ангажован и стављен на расположење. Кредити, наравно, морају бити буџетом осигурани.

Само када се сигурним примером укаже, да су све прошле експропријације благовремено исплаћене, односно да је било минимум чекања, на исплату, тада тек грађани — са пуно поверења — снизе своје захтеве, те — на тај начин држава много јефтиније дође до извесног добра а, што је исто тако важно, и без разних судских, или којих других процеса, који државу много коштају, а сем тога отежавају брзо извршење овога поступка и, исто тако, штетно утичу на наредне послове, који треба журно да се спроводе. Овде се може одмах узети у обзир тај факат, да у свима одобреним предрачунима није увек унет засебан став који висину цене за накнаду одузетог земљишта посебно обезбеђује, и ако је, можда, то могло свакад да буде, јер би та цена за земљиште у предрачунима морала бити строго поверљива, како заинтересовани грађани не би сазнали за те цене, пошто се грађани тада одмах по тим ценама као утврђеним.

XI Чињенице

Да би се експропријациони поступак могао да спроведе потребне су следеће чињенице:

1) Законодавно решење о експропријацији, или решење надлежног Министра о извршењу експропријације,

2. Примо-предаја земљишта са реамбулацијом међе, плана и списка (увођење у посед),
3. Процена одузетог добра, са извршности исте,
4. Исплата и
5. Убаштињење (са евиденцијом приновљених добара).

а) Решење о експропријацији.

Данас решење о експропријацији доноси надлежни Министар:

1) Грађевина, 2) Саобраћаја, 3) Војске и морнарице.

Ако је потребно да се уђе у посед (прими земљиште) пре исплате, тада у Министарском решењу мора о томе да буде клаузула.

Према појединим законским прописима, претходно наведеним, не мора при примо-предаји да се власник осигура пријемом извесне суме новца, док код других законских прописа то мора да се учини.

Одмах по извршности примо-предаје земљишта треба да се тражи забележба првенственог права у Земљишној књизи, како се не би десило, да земљиште, које је у експропријационом поступку, власник оптерети, или с њиме тако шпекулише да нанесе држави штету. Ово у вези §§ 62, 94 и 96 Закона о земљишним књигама.

Ово решење о експропријацији сматра се да је потребно саопштити власницима добара. Многи примећују, да је опортуно њега уручити власницима. Ово с намером, да га они употребе на пример при отпису порезе, или, пак, ако с њиме нису задовољни, да се на њега туже, као на Министрово решење, Државном савету.

Међутим, обично се ово решење странкама не уручује.

Када је судска одлука о извршности експропријације тада се она, наравно, странкама безусловно доставља.

На сваки начин треба настојати, да ово решење о експропријацији стави се до знања заинтересованим лицима. Ово је најподесније учинити на тај начин што ће сви они својим потписом на једноме од преписа овога решења потврдити да су исто примили знању.

Ово решење нарочито мора да садржи пасус у коме ће се рећи, односно изрично навести, да се примо-предаја земљишта, као и реамбулација међе, плана и осталих података може извршити као нужна, због радова који се треба да обаве на одузетом земљишту. Иначе, ако се то не наведе, ни у коме случају, не треба у посед улазити пре исплате, значи пре промене власништва.

Многи не двоје ове две ствари. Односно, сматрају да решење о експропријацији даје право на увођење у посед. Тако тумачење је погрешно. Оно је примењивано у пракси, на извесним местима, али се показало као веома штетно, како по углед Државне управе, тако и по интересе приватних власника. Ово деликатно питање — увођење у посед — не сме се пренебрећи, и тако олако сматрати за изводљиво. Само у изузетним случајевима, у стварно оправданим разлозима, треба увођење у посед извршити пре исплате, т. ј. пре могућности промене власништва.

Да је ово питање веома деликатно и сами законски прописи као таквога га сматрају, јер кажу, да што год судови (па и Касациони суд) по овоме раде сматра се као хитна ствар, решава се првенствено и без одлагања. Значи, ако се промена поседа треба да изврши пре промене власништва, са образложеним разлозима, тада и све остале радње мора да буду хитне. Законодавац је, дакле, ову ствар као осетљиву по власнике разумео, сасвим оправдано, те је хитност предвидео.

Нарочита брига при принудном откупу треба да буде у томе, да се тачно утврди којим лицима треба да се исплата изврши, односно која лица имају неоспориво право на те износе.

Због тога уз решење о експропријацији мора да следује списак тих власника који су у питању. Да би — пак — тај списак био у прикладној вези са приликама на терену, увек уз исти иде и план, који треба да престави изглед парцела на терену. Значи, решење о експропријацији, као прилоге, мора да има и план и списак.

У више случајева врше се откупи земљишта која нису приватна; на пример: бановинска, среска, општинска, сеоска, црквена, манастирска, итд.

Ово решење о експропријацији може да буде тројако:

- 1) стална експропријација непокретних добара;
- 2) привремена експропријација; и
- 3) право употребе непокретних добара.

За сталну експропријацију предвиђа се, наравно, трајна накнада губитка тога добра.

За привремену експропријацију предвиђа се или закупнина (кирија), или се отсеком призна право примања извесне суме као накнаде, што је власник, за извесно време, ограничен у искоришћавању свога имања.

Право употребе извеснога добра исто тако се примењује, а тада се, по најчешће, накнада даје у томе што ће се вршити отписивање порезе, коју власник треба да исплати држави, којом га она задужује ма за каква његова примања, односно зараде. Али и за овакву употребу може се дати накнада у новцу.

У експропријационом решењу, сем наведеног, треба одлучити, да ли да се накнада даје у:

- а) новцу,
- б) отпису порезе или
- в) у трампи земљишта.

Ово, значи, исто тако са решењем о експроприсању, примиће знању власници тих добара која су у питању.

Према овоме, ова разноврсна накнада треба да се врло пажљиво одређује. Када је она у новцу, тада је врло радо власници примају. Исто тако радо је примају када је трампа земљишта у непосредној близини, односно када је земљиште истоветно; али, ако оно не годи власнику у потпуности, тада је он нерадо прима. Накнада у отпису порезе, уопште, не прима се са неким нарочитим задовољством. На против, сматра се као неприхватљива, нарочито то бива од стране оних грађана који су уредни у плаћању порезе, па им се тај отпис порезе предвиђа за наредне године, у којим би годинама они тек имали да добију извесну зараду.

б) Примо-предаја земљишта са реамбулацијом међе плана и осталих података (увођење у посед).

Ова примо-предаја земљишта, као што сам навео, треба да буде једино тек по извршеној исплати земљишта. Али, ако она мора да буде одмах, због хитних радова, тада сматрам, да мора одмах да буде и привремена процена, па да се, по тој привременој процени, у најкраћем могућем року изврши исплата. Ово нарочито мора да буде када се одузима земљиште на коме се налазе зграде за становање, или било које грађевине које се искоришћују.

Ова привремена процена треба да уследи заједно са примо-предајом земљишта и саопштењем о донетом решењу ради експроприсања.

Ово се данас тако не ради. Обично се изврши примо-предаја земљишта, а процена следује после тога. Мишљења сам да овде мора да се уведе исто тако, кратак поступак.

Треба, због тога, наредити:

1) примопредају земљишта са реамбулацијом међе, плана и списка (када за њу има стварних разлога да се изврши пре исплате земљишта),

2) привремену процену одузетог земљишта и

3) саопштење о експропријацији.

Ово троје мора да се изврши једновремено. Не сме да се одваја, јер онда грађани увиђају спорост администрирања ових проблема и нису задовољни поступцима експропријационим, па због тога следују, у великом броју, интервенције — обично политичких људи.

Како се мора предвидети, и извесним обрачуном, обрачунати ова накнада за одузета добра, то је најбоље у оваквим случајима одмах ову привремену процену огласити „дефинитивном — привременом проценом“, па члановима комисије, који врше ове радње, ставити у налог, да изврше и **привремену исплату**.

(Следује наставак).

Ђорђе Војчић, геометар

УЛОГА ГЕОМЕТРА КОД КОМИСИЈСКОГ УВИЂАЈА

(У Босни)

Геометри у Босни имају често пута деликатну дужност код комисијског увиђаја на лицу места а по споровима око међа. Ови увиђаји су или са судским или са управним властима.

Увиђаји са управним властима су обично утврђивање постојање путева, шумских узурпација и томе слично, и они су према томе и доста лаган посао за геометра.